

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2018

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΩΝΥΜΟ: Κανελλόπουλος

ΟΝΟΜΑ: Χρυσάνθος

ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ: Χαράλαμπος

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ: 1964

ΙΔΙΟΤΗΤΑ: Επίκουρος καθηγητής. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, Ε.Κ.Π.Α.

ΑΔΤ: ΑΚ 214559

Δ/ΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ:

ΡΟΥΜΕΛΗΣ 69, ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΗ 16451

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 210 9883 305

ΚΙΝΗΤΟ: 6946 820 835

ΓΡΑΦΕΙΟ 612, ΚΤΗΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ, ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΤΗΛΕΦΩΝΟ: 210 727 7562

EMAIL: chrys_kane@hotmail.gr και chrys_kane@arch.uoa.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

II. ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΙΝ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015

A. ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

1. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ .....

2. ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ .....

3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ....

4. ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ .....

B. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ .....

Γ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ .....

Δ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

**ΙΙΙ. ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ
2015**

**Α. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ
ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ**

1. ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ
2. ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ, ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.
4. ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Β. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ – ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ .....

Γ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ .....

Δ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ .....

Ε. ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ .....

ΣΤ. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Ζ. ΑΛΛΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

I. ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

A. ΣΠΟΥΔΕΣ

1990: Μεταπτυχιακός τίτλος ειδίκευσης στην Κλασική Αρχαιολογία με βαθμό Άριστα. Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

1996: Διδακτορικός τίτλος με βαθμό Άριστα από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

B. ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ

1991-2005: Ο υποψήφιος απασχολήθηκε από το American Center of Oriental Research (Αμμάν Ιορδανίας) στο έργο αναστήλωσης του Μεγάλου Ναού στην Ακρόπολη του Αμμάν, στα έργα της βασιλικής, την Άνω Αγορά, το North Ridge, Blue Chapel και τα καταστήματα στην Πέτρα, στην επιφανειακή έρευνα και τις ανασκαφές στην Beidha της Ιορδανίας, στη θέση Maghtas και Λόφο του Πρόφήτη Ηλία στις όχθες του ποταμού Ιορδάνη .

Επίσης εργάστηκε για την US Agency for International Development στην Ιορδανία και την Αίγυπτο, για πανεπιστήμια των ΗΠΑ και του Καναδά, και στην Ελλάδα ως σύμβουλος σε επιτροπές αξιολόγησης και συντήρησης αρχαίων μνημείων και θέσεων.

Από το 2009 έως το 2012 ο υποψήφιος συμμετείχε στην επιφανειακή έρευνα στις Βοιές Λακωνίας υπό τη διεύθυνση της καθηγήτριας Ελένης Μαντζουράνη και του Αθανάσιου Θέμου.

Από το 2005-2008 ο υποψήφιος συμμετείχε στην έρευνα του Πανεπιστημίου Αθηνών στην Παλαιόπολη της Άνδρου. Δευθυντής έργου: Καθηγήτρια Λυδία Παλαοκρασσά.

Από το 2005, μέλος του ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ, Κατηγορία Παραγωγή οπτικοακουστικού ψηφιακού υλικού.

2004-2007: Ο Ναβαταϊκός ανακτορικός κήπος (Παράδεισος), η τεχνητή λίμνη με νησί και οίκο στην Πέτρα της Ιορδανίας. Διευθύντρια:

Leigh-Ann Bedal, University of Pennsylvania, Erie College. Στο έργο αυτό ο υποψήφιος εκπόνησε τις κατόψεις, οι οποίες ψηφιοποιήθηκαν, τομές κατά μήκος της κλιτύς και αποτύπωσε τα αρχιτεκτονικά μέλη. Από την συμμετοχή του υποψηφίου έχουν παραχθεί φωτορεαλιστικές και γραμμικές αναπαραστάσεις.

Μάρτιος 2004: Αποτύπωση της ζωφόρου του ναού στο Σούνιο. Ιφιγένεια Λεβέντη, Πανεπιστήμιο Βόλου.

Φεβρουάριος 2004: Αξονομετρική τομή στο ρωμαϊκό "Μικρό Ναό" της Πέτρας. Sarah Karz Reid, Brown University.

Ιανουάριος 2004: Επανεξέταση και εκπόνηση νέων κατόψεων των Φαραωνικών οικιών στη Malqatta του Λούξορ. Κατερίνα Κολτσιδά, Metropolitan Museum, NY., ΕΜΠ.

2003-2005: Αναθεώρηση του ρόλου των Μινωικών επαύλεων στην ανατολική Κρήτη. Συμμετείχα στο ερευνητικό πρόγραμμα του Παν/μίου Αθηνών, υπό τη διεύθυνση της Ε. Μαντζουράνη. Εκπόνηση αρχιτεκτονικών σχεδίων. Χρηματοδότηση από το Institute for Aegean Prehistory και το Παν/μιο Αθηνών. Εξετάσθηκαν η τοπογραφία και η αρχιτεκτονική των κτηρίων στις παρακάτω θέσεις: Επάνω Ζάκρος, Κληματαριά Σητείας, Ζου, Αχλάδια, Αγ. Γεώργιος, Μακρούγιαλος, Αζοκέραμος και Ρούσσεσ Χόνδρου στη Βιάννο.

2003-2005: Τοπογραφία, αρχιτεκτονική και ιστορικο-κοινωνικά δρώμενα στην Ανατολική Κρήτη κατά την Εποχή του Χαλκού. Υπήρξα ο δεύτερος ανάδοχος του ερευνητικού προγράμματος του Πανεπιστημίου Αθηνών, χρηματοδοτούμενο από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της "Κοινωνίας της Πληροφορίας" και ειδικότερα του προγράμματος "ENTER" της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης. Διεύθυνση προγράμματος: Ε. Μαντζουράνη. Μεταδιδακτορικός ερευνητής: Γ. Βαβουρανάκης. Το πρόγραμμα αυτό αποκατέστησε την αρχική μορφή των Μινωικών ταφικών μνημείων στις θέσεις Γουρνιά και Μόχλος, καθώς και του Μινωικού ιερού κορυφής στον Πετσοφά.

Μάϊος-Ιούνιος 2003: Αποτύπωση βάσεων αγαλμάτων από τον Πραξιτέλη στο Μουσείο Θήβας. Aileen Ajootian, University of Mississippi.

Σεπτέμβριος 2002: Αποτύπωση του Μυκηναϊκού τάφου στην Χωστή της Νάξου. Ολγα Φιλανιώτου, ΚΑ'Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Καλοκαίρι 2002: Ανασκαφή και έρευνα στο Νεολιθικό οικισμό Καντού-Κουφόβουνο της Κύπρου. Καθηγήτρια Ελένη Μαντζουράνη,

Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ο υποψήφιος εκπόνησε ψηφιακές, φωτορεαλιστικές και αξονομετρικές αποκαταστάσεις των οικιών.

Αποτύπωση και γραφική αποκατάσταση των βάσεων στο Φιλιππειόν της Ολυμπίας. Peter Schultz, American School at Athens.

Ιούλιος 2001: Αξονομετρικές αποκαταστάσεις της Βυζαντινής έπαυλης στο Τελ Μάδαβα Ιορδανίας. Timothy Harrison, University of Toronto.

2000-2001: Αποτυπώσεις και γραφικές αποκαταστάσεις των αρχαίων κτιρίων στον χώρο του Νέου Μουσείου Ακροπόλεως. Οργανισμός Ανέγερσης Νέου Μουσείου Ακροπόλεως.

Ιούλιος 2001 – 2003: Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Μεσανατολικών Σπουδών.

Αύγουστος 2000: Ίδρυση της προσωπικής εταιρείας *SIXTON*, για την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών σε αρχαίες θέσεις.

1997-1998 και 2000: Αποτύπωση και προτάσεις ανάδειξης του Υστερορωμαϊκού περιβόλου στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου. Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Επιδαύρου.

Οκτώβριος-Νοέμβριος 2000: Μελέτη ανάδειξης και συντήρησης στην Παλαιοχριστιανική Βασιλική της Αρχαίας Περίσας στην Σαντορίνη. Β' Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Κυκλάδων. Ευγενία Γερούση, Β' Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Κυκλάδων.

Νοέμβριος 1998: Γραφικές αποκαταστάσεις της θολωτής βασιλικής στα Τρία Δόντια της Σάμου. Κωνσταντίνος Τσάκος, Ευγενία Γερούση και Ίδρυμα Δημητρίου.

Νοέμβριος 1996 και 2000: Γραφική αποκατάσταση των παλαιοχριστιανικών θολωτών τάφων της Περίσας στη Σαντορίνη για λογαριασμό της Β' Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Κυκλάδων. Διευθύντρια έργου: Ευγενία Γερούση.

Νοέμβριος 1996: Αποτύπωση και γραφική αποκατάσταση των μαρμάρινων παλαιοχριστιανικών θωρακείων της Εκατονταφυλιανής της Πάρου. Β' Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Κυκλάδων. Αγγελική Μητσάνη.

II. ΕΡΓΟ ΤΟΥ

ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΠΡΙΝ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015

A. ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ

1. ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Η δωρική αρχιτεκτονική της Κέας κατά την κλασική και ελληνοιστική περίοδο. Συμβολή στην κατανόηση του Κυκλαδικού δωρικού ιδιώματος. Διδακτορική διατριβή. Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης 1996.

2. ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

1. *The Great Temple of Amman. The Architecture.* American Center of Oriental Research Publication Series 2 (Amman 1994).

2. *Το Υστερορωμαϊκό 'τείχος': Περίβολος τεμένους και περιμετρική στοά στο Ασκληπιείο της Επιδαύρου* (Αθήνα 2000). Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Επιδαύρου.

3. Με τους Z. T. Fiema, R. Schick and T. Waliszewski], *The Byzantine Church in Petra.* American Center of Oriental Research Publication Series 3 (Amman 2001).

4. [Με τις P. Bikai και M. Perry], *The North Ridge of Petra.* Amman: American Center of Oriental Research.

*Η κύρια συμβολή μου στην μονογραφία είναι το κεφάλαιο IV: *The Architecture* και το κεφάλαιο V: [με την Patricia Bikai] *The Furnishings of the Complex.*

3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ.

1. Τα αρχαία λατομεία γρανίτη στη Νάξο, *Αρχαιογνωσία* 5 (1987-88) 182-190.
2. A Note on Achieving Firm Joints, *Siti e Monumenti Della Giordania*. Ed. L. Marino (Firenze 1994) 89-92.
3. The Architecture of the Colonnaded Street and Shops in Petra, *Bulletin of the American Society of Oriental Research* 324 (2001) 9-22.
4. The Monumental Entrance to the Upper Market and the Trajanic Inscription at Petra: The Architectural Evidence, *Annual of the Department of Antiquities of Jordan* 46 (2002) 295-308.
5. The Updated Plan of the Petra City Center, *Near Eastern Archaeology* 65.4 (2002) 251-254.
6. The Classical and Hellenistic Building Phases of the Acropolis of Ancient Karthaia, Kea, *Athenische Mitteilungen* 118 (2003) 211-238, Plates 54-57.
7. The Layout of the Pool and Garden Complex in Petra. A Metrological Analysis, *Annual of the Department of Antiquities of Jordan* 47 (2003) 149-157.
8. The Temples of Petra Re-examined. An Architectural Analysis, *Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts* 119 (2004) 221-240.
9. [με την Anthi Koutsoukou] Towers from NW Andros, *British School at Athens Annual* 85 (1990) 155-174. Plates 21-23.
10. [με τον Zbigniew T. Fiema], Doors: Fittings and Lock Mechanisms, Z. T. Fiema, C. Kanellopoulos, T. Waliszewski and R. Schick, *The Byzantine Church in Petra*. American Center of Oriental Research Publication Series 3 (Amman 2001) 122-126.
11. [με τον Talal Akashe] The Map of Petra, Central Area, *Bulletin of the American Society of Oriental Research* 324 (2001) 5-7.
12. [με τον Harrison Eiteljorg] The CSA Propylaea Project, *The International Conference on the Application of Computers in Archaeology, Herakleion, Crete, April 2-6,*

(2002). Eds. Doerr, Martin and Sarris Apostolos. Archive of Monuments and Publications, Hellenic Ministry of Culture (Athens 2003) 97-101.

13. [με τον Rustom Mkhjan] John The Baptist Church Area (Al Maghtas, Jordan River): The Architectural Evidence, *Annual of the Department of Antiquities of Jordan* 47 (2003) 9-18.

14. [με τους Eleni Mantzourani και Giorgos Vavouranakis] The Klimataria-Manares Building Reconsidered, *American Journal of Archaeology* 109.4 (2005) 743-776.

15. [με τις Patricia M. Bikai και Shari Saunders] Gods and Vineyards at Beidha, *Crossing Jordan. North American Contributions to the Archaeology of Jordan*. Eds. Thomas E. Levy, P. M. Michèle Daviau, Randall W. Younker and May Shaer. Equinox (London 2007) 369-474.

16. [Με την Ερωφίλη Κόλια] Ancient Keryneia of Aigialeia: Topography and Architecture in the Sanctuary of Profitis Elias, *Mitteilungen des Deutschen Archaeologischen Instituts. Athenische Abteilung* 126 (2011) 137-174.

Το άρθρο αποτελεί ανασκαφική έκθεση με έμφαση στην τοπογραφία του ιερού, παρουσίαση των στρωματογραφικών δεδομένων σε σχέση με τα αρχιτεκτονικά ευρήματα. Αποδεικνύεται ότι στον σηκό του αρχαϊκού, περίπτερου, Μεγάλου Ναού δεν σημειώνεται δωρική αντιστοιχία και αυτός προκύπτει εξαιρετικά στενός, στην παράδοση του σχεδόν σύγχρονου ναού στην Αλίφειρα. Τα ευρύτερα μεταξόνια διαστήματα των μακρών πλευρών απαντούν μόνον στη Νότια Ιταλία και κατ'εξαίρεση για τον Ελλαδικό χώρο στην Αλίφειρα. Εξερευνάται η πιθανότητα ο περίπτερος ναός να διέθετε έναν μόνον αναβαθμό στην κρηπίδα. Τα ίδια τα μεταξόνια διαστήματα σημειώνουν ασυνήθιστη αραιόστυλη διάταξη. Τα κυμάτια στην σίμη δεν εμφανίζονται πριν τα Μνησίκλεια Προπύλαια. Η σίμη, μαζί με ένα ακρωτήριο, θα πρέπει να προστέθηκαν στο ένα από τα δύο αετώματα κατά την κλασική περίοδο. Το δεύτερο αέτωμα θα διατηρούσε το αρχαϊκό ακρωτήριο, από Παριανό μάρμαρο, όπως και τα εναέτια γλυπτά. Θραύσματα των τελευταίων αποκαλύπτουν μεταξύ άλλων, ιστάμενη γυναικεία μορφή, σπλίτη και κεφαλή κάπρου. Ακόμα, αποδεικνύεται ότι ο Μικρός Ναός που χρονολογείται στον 4^ο αιώνα π.Χ. θα πρέπει να ήταν δίστυλος εν παραστάσι και κατά τρόπο ασυνήθιστο διέθετε έναν αναβαθμό στην κρηπίδα του. Επίσης, διαπιστώνεται ότι κατά τρόπο κοινό σε τετράστυλα οικοδομήματα, ο σηκός προκύπτει ακριβώς τετράγωνος. Θραύσματα ενός πάρινου δωρικού θριγκού και πήλινης σίμης αποδίδονται στο Ανατολικό Οικοδόμημα.

17. [Με τις Patricia M. Bikai και Shari Saunders] Beidha in Jordan: A Dionysian Hall in a Nabataean Landscape, *American Journal of Archaeology* 112.3 (2008), 465-507. *Οι σελίδες 467-477, οι εικόνες 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19 στις σελίδες που ακολουθούν, και οι σελίδες 496-499 είναι από τον υποψήφιο.

In 2005, at Beidha, a northern suburb of the Nabataean capital of Petra, the remains of an elaborately decorated freestanding building were uncovered. Although little of the structure remains, architectural elements found at the site make it possible to propose a tentative reconstruction of the building, the main part of which was a colonnaded hall or *oecus* approached through a courtyard. The *oecus* may have been a triclinium of the Nabataean ruler Malichos I (59/58–30 B.C.E.). The elements uncovered display a wealth of imported Greek, Roman, Egyptian, and eastern architectural and artistic ideas adapted to local use. The building is located in an area that was a wine-production center in the Nabataean era, and the decorative program of the *oecus* is Dionysian. This article argues that the complex, which was abandoned shortly after it went into use, was built to extol *tryphe* (living in luxury) and to link the Nabataean royal house to Dionysos and Alexander.

18. Chapter 20. Architectural Study and 3D Modelling of the Church and the Chapel at Jabal Harun, 132-143 στο: Z.T. Fiema and J. Frosen (εκδ.), *Petra—the Mountain of Aaron*. Vol. II. Helsinki: Societas Scientiarum Fennica, 2017.

Η εργασία αποτελεί δοκιμή θεωριών σχετικών με την ψηφιακή αποκατάσταση και την προσομοίωση φωτός και περιβάλλοντος στην βασιλική του Jabal Harun, στα προάστεια της Πέτρας. Εξερευνάται το 'εύλογο' σε σχέση με το 'λογικό' και το 'προφανές', η δύναμη του ακατοίκητου προπλάσματος, ο εθισμός σε τέτοιου είδους εικόνες και, δυνητικά, το αποτέλεσμα της πνευματικότητας σε αναπαραστάσεις θρησκευτικών χώρων σε σχέση με τη φωτογραφία. Ο άμβωνας επανασυντέθηκε σε τρεις διαστάσεις από τον υποψήφιο, για τις ανάγκες της ψηφιακής παρουσίασης.

19. [με την Lara. G. Tohme] A True Kufic Inscription in the Kapnikarea Church of Athens; The Kingship/Dominion of God -Pantokrator, *Al-Masaq. Islam and the Medieval Mediterranean* 20 (2008) 133-139.

This article proposes that a "Kufesque" inscription on the Kapnikarea Church in Athens can be read as "al-Mulk lillah" (power [belongs] to God), and suggests that such an inscription would not have been an unusual occurrence within the larger cultural context of eleventh-century Athens.

20. [Με την Ελένη Ζαββού] The Agora of Gytheion, *Annual of the British School at Athens* 109 (2014), 357-378. *Η Εισαγωγή και το Κεφάλαιο 1, The Excavations, σελίδες 2-6 είναι από την Ε. Ζαββού. Βλ. και υποσημείωση 1.

The Roman "Agora" of Gytheum appears to be a large compound with an interior peristyle; width is 52 m. and length at least 61 m. Excavations have revealed the remains of the north east corner and a portion of the west wing. The extant architectural blocks allow the reconstruction of the colonnades. Column shafts were made of local red

limestone and, at least some of them, were crowned with lotus-and-acanthus capitals. Three different interaxial column spacings are present. A single column must have stood on each corner of the peristyle. The style of the column capital suggests a date after year A.D. 100. The entablature is almost identical both in style and dimensions with the one found in the Captives' Façade at Corinth. The inscription on two epistyles reveals the private dedication of an exedra to *theoi Sebastoi* and the city. Most probably the exedra was behind the colonnaded space; the mention of *theoi Sebastoi* might suggest imperial cult in either the exedra alone or both in the exedra and in the entire colonnaded compound. Quite possibly, and following A. Themos' suggestion, the large colonnaded compound that is conventionally termed the "Agora" can be identified with the Sebasteion/Caesareion of Gytheum; this latter structure is attested in other inscriptions from the city.

21. Ο Μαρινάτος στο Μεσαίο Στενό των Θερμοπυλών, 95-108 στο: Ν. Μαρινάτου και Ε. Μαντζουράνη (εκδ.), *Πεπραγμένα του Συμποσίου αφιερωμένου στη ζωή και το έργο του Σπυρίδωνος Μαρινάτου, Παν/μιο Αθηνών, 22-23 Μαΐου 2012* (υπό έκδοση). Αθήνα 2014.

The topography and defense tactics at the Middle Pass of Thermopylae have been an issue of debate to our days. After the 1939 excavations by Marinatos the older maps have become obsolete, yet the topographical features, as presented analytically in his 1951 work, are not taken into consideration in later publications. When available, recent plans of the battlefield, in the Middle Pass - one of the three gates- and the Phocian Wall are too schematic, often with no value to a field archaeologist. The reasons behind this negligence / oversight are being investigated in the paper and it appears that they are mainly due to the difficulty in offering a definitive answer on the date of the Phocian Wall and the complex details of the Pass. After consulting the geomorphological study by Kraft and his team, in order to relate ancient the sea level, our critical investigation of the landscape around the pass corroborated Marinatos' to-scale map. This remains the only document with the facts on the ground and is brought to attention afresh on satellite images. A large amount of intellectual energy was spent on Herodotus' passage through the last 60 years only to complicate matters and return to the hard, pristine, evidence, published by Marinatos in 1951; its faithful reproduction would be more than adequate.

22. [Με τη Λυδία Παλαιοκρασσά] Η αρχιτεκτονική του κτιρίου Δ στην Αγορά της αρχαίας Άνδρου. *ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ. Τιμητικός τόμος στον Μανόλη Κορρέ*. Β.Κ. Λαμπρινουδάκης, Ε. Μπουρνιά, Κ. Ζάμπας, Α. Ohnesorg (επιμ.), Αθήνα- Μόναχο 2016, 413-422. * ο υποψήφιος έχει συντάξει το δεύτερο μέρος του άρθρου (Η Αρχιτεκτονική).

Το άρθρο εξετάζει με λεπτομέρεια το πρότυπο του οικοδομήματος Δ στην αγορά της αρχαίας Άνδρου. Διαπιστώνεται ότι κατά τρόπο ασυνήθιστο για την ελληνική περίοδο, το πρότυπο είναι τοποθετημένο στον άξονα του κτιρίου Δ. Το τελευταίο αποτελεί συγκρότημα με εωτερικό περιστύλιο. Η επίσημη θέση του προτύπου στηρίζει την αναγνώριση του συγκροτήματος ως πρυτανείου που ανήκει στον τύπο της μεγάλης οικίας με περιστυλη αυλή. Τα κατά χώραν λείψανα και τα μέλη κάνουν

δυνατή την αποκατάσταση ενός ολομάρμαρου, τετράστυλου πρόστυλου προπύλου. Η υπερβολικά αραιή διαστύλωση στηρίζει την αναγνώριση προπύλου και αποκλείει την απόδοση των μελών της πρόστασης σε άγνωστο ναό. Ο τύπος της κατασκευής, που έχει ως πρότυπο το πρόπυλο του Πομπειείου, ακολουθεί τις εξελιγμένες κατόψεις των προπύλων του 3^{ου} αιώνα στη Δήλο. Ομοίως, τα κυμάτια της σίμης εμφανίζονται μόνον στην Δήλο, κατά τον πρώιμο 2^ο αιώνα π.Χ. Το πρόπυλο χρονολογείται αμέσως μετά την περίοδο που χαρακτηρίζεται από το ύφος του Ερμογένη. Τα κυμάτια της ζωφόρου εμφανίζονται κατά την περίοδο αυτή μόνον στην Πέργαμο, διαπιστώνεται όμως επιθυμία για σύνδεση με την νησιωτική και κλασική παράδοση.

23. [Με το Δημήτρη Σούρλα] “Το μέγα Αδριάνειο περιστύλιο των 100 κίωνων στην Αθήνα”. Στο: *ΗΡΩΣ ΚΤΙΣΤΗΣ Ι. Μνήμη Χ. Μπούρα*. Μ. Κορρές, Β.Κ. Λαμπρινουδάκης, Σ. Μαμαλούκος, Φ. Μαλλούχου, Σ. Ξυρξιάς, Κ. Ζάμπας, Μ. Πολυβίου (επιμ.) Αθήνα 2018, 423-434.

Η έρευνα κατά τα έτη 2013 και 2014 στη Βιβλιοθήκη του Αδριανού απέδειξε ότι το συγκρότημα είχε σχεδιαστεί σε ορθογώνιο με διαστάσεις κάτοψης 300 και 400 ρωμαϊκούς πόδες. Αντίστοιχα, το μήκος της δεξαμενής φαίνεται ότι ήταν ίσο με 200 ίδιους πόδες. Οι κίονες του εσωτερικού περιστυλίου διευθετήθηκαν σε μεταξόνια διαστήματα ίσα με μία ρωμαϊκή ράβδο, ή 10 πόδες. Η πρόσφατη ανακάλυψη θραυσμάτων κίωνων από φρύγιο ασβεστόλιθο (*ravonazzetto*) επιτρέπει την αποκατάσταση του κορινθιακού ρυθμού των στοών στο εσωτερικό περιστύλιο. Οι διαστάσεις συνδυάζονται με τα κατά χώραν στοιχεία στο στυλοβάτη και τους τοίχους.

4. ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

1. Χρύσανθος Κανελλόπουλος και Πλάτων Κωνσταντόπουλος, *Timeless Olympia. A Calendar with 18 Digital Recreations of the Ancient Site*. Εκδόσεις Ίαμβος (Αθήνα 2006).

2. Περσικοί, Ελληνιστικοί και Ηρώδειοι τύποι στην αρχιτεκτονική της Αρχαίας Πέτρας. Δάνεια, εκλεκτισμός και εφευρέσεις στην Ναβαταϊκή πρωτεύουσα.» *Corpus 21* (Νοέμβριος 2000) 59-70.

B. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

2011. Διάλεξη με θέμα: Η ρωμαϊκή Αγορά του Γυθείου. Δημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορία της Τέχνης. Αθήνα, 11-14 Απριλίου.

2012. Διάλεξη με θέμα: Ο Μαρινάτος στο Μεσαίο Στενό των Θερμοπυλών. Συμπόσιο αφιερωμένο στη ζωή και το έργο του Σπυριδώνος Μαρινάτου. Παν/μιο Αθηνών, Αθήνα, 22-23 Μαΐου.

2013. Διάλεξη με θέμα: Ο ναός του Ασκληπιού στη Λισσό. Δημερίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορία της Τέχνης. Αθήνα, 25-26 Μαΐου.

2013. 16 Δεκεμβρίου. Διάλεξη με θέμα: Η Βόρεια Αυλή (θέατρον) στο ιερό του ναού των Φτερωτών Λεόντων στην Πέτρα. Αλεξανδρινές πολυώροφες προσόψεις. Σειρά μαθημάτων εμβάθυνσης στην ιστορία της αρχιτεκτονικής του ΕΜΠ.

2014. 19 Μαρτίου. Διάλεξη με θέμα: Αρχιτεκτονική και τοπογραφία στο ιερό του Ασκληπιού στη Λισό της Κρήτης. ΔΑΙ.

Γ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Χειμερινό εξάμηνο 2009-10.

Εισαγωγή στην Αρχαιολογία. Σύντομη επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους μέχρι το τέλος της ελληνιστικής περιόδου (1050-50 π.Χ.).

Εαρινό εξάμηνο 2009-10.

Μνημειακή τοπογραφία των Αθηνών κατά τους αρχαίους χρόνους.

Αρχαιολογία των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων (480 π.Χ.-1ος αι. π.Χ.). Ιστορικό πλαίσιο. Αρχιτεκτονική, γλυπτική, κεραμική-αγγειογραφία. Στάδια εξέλιξης και βασικοί χαρακτήρες. Προβλήματα της έρευνας.

Χειμερινό εξάμηνο 2010-2011.

Εισαγωγή στην Αρχαιολογία. Σύντομη επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους μέχρι το τέλος της ελληνιστικής περιόδου (1050-50 π.Χ.).

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Η αρχιτεκτονική του 4ου αιώνα π.Χ. Οι μεγάλοι κλασικοί. Στο σεμινάριο εξετάζεται κατά πόσον η μνημειακή αρχιτεκτονική του 4ου αιώνα μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ως ανεξάρτητο σύστημα κατακτήσεων ανάμεσα στις αττικές, κατά κύριο λόγο, ιδέες του 5ου αιώνα και τις ελληνιστικές συλλήψεις ωσάν η ελληνιστική εποχή να μην υπήρξε ποτέ. Εξετάζεται, μεταξύ άλλων, η κυριαρχία της Πελοποννήσου και των Μακεδονικών ιδεών.

Εαρινό εξάμηνο 2010-2011.

Αρχαιολογία των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων (480 π.Χ.-1ος αι. π.Χ.). Ιστορικό πλαίσιο. Αρχιτεκτονική, γλυπτική, κεραμική-αγγειογραφία. Στάδια εξέλιξης και βασικοί χαρακτήρες. Προβλήματα της έρευνας.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Ζητήματα ειδικών αρχιτεκτονικών συλλήψεων κατά τον 5ο και 4ο αιώνα π.Χ.

Χειμερινό εξάμηνο 2011-2012.

Εισαγωγή στην Αρχαιολογία. Σύντομη επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους μέχρι το τέλος της ελληνιστικής περιόδου (1050-50 π.Χ.).

Εισαγωγή στην Αρχαιολογία και Επισκόπηση των πρώιμων και αρχαϊκών χρόνων (περ. 1050-480π.Χ.). Εισαγωγή στην επιστήμη της Αρχαιολογίας και συνοπτική επισκόπηση της περιόδου 1050-480 π.Χ. σύμφωνα με τα αρχαιολογικά δεδομένα. Αρχιτεκτονική, γλυπτική, μεταλλοτεχνία και κεραμική-αγγειογραφία. Ανάλυση των βασικών προβλημάτων της έρευνας.

Εαρινό εξάμηνο 2011-2012.

Ελληνική ναοδομία. Εξετάζονται οι ναοί και τα ιερά της Ελλάδας από το 600 π.Χ. έως τον 1ο αιώνα π.Χ. Γίνεται επισκόπηση των συστατικών των ιερών και αποτυπώνεται με τρόπο συστηματικό η εξέλιξη του δωρικού και του ιωνικού ρυθμού. Θίγεται το ζήτημα της οργάνωσης του ιερού, της σημασίας του αρχαίου ελληνικού ναού ως προϊόν σχεδίασης και των οργανικών λεπτομερειών. Το μάθημα εμπλουτίζεται με διαλέξεις διακεκριμένων αρχιτεκτόνων.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Η αρχιτεκτονική της αρχαίας Αλεξάνδρειας. Η αρχιτεκτονική, όπως γίνεται γνωστή από την ίδια την Αλεξάνδρεια και τις περιοχές στην άμεση ακτινοβολία της αρχαίας πόλης. Εξετάζονται στοιχεία της Πτολεμαϊκής ταφικής, οικιστικής, ανακτορικής και θρησκευτικής αρχιτεκτονικής καθώς και τεχνολογικά επιτεύγματα της Αλεξανδρινής σχολής. Τέτοια είναι ο Φάρος, το πλωτό ανάκτορο του Πτολεμαίου (Θαλαμηγός) και πλήρη σφαιρικά τρίγωνα που φέρουν τρούλο. Έμφαση δίνεται στα πρότυπα που φαίνεται ότι εντοπίζονται στον 4^{ος} αιώνα, στον συνδυασμό με το Φαραωνικό αρχιτεκτονικό λεξιλόγιο, καθώς και στην οικουμενική απήχηση των κατακτήσεων.

Χειμερινό εξάμηνο 2012-2013.

Εισαγωγή στην Αρχαιολογία. Σύντομη επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από τους πρώιμους ιστορικούς χρόνους μέχρι το τέλος της ελληνιστικής περιόδου (1050-50 π.Χ.).

Εισαγωγή στην Αρχαιολογία και Επισκόπηση των πρώιμων και αρχαϊκών χρόνων (περ. 1050-480π.Χ.). Εισαγωγή στην επιστήμη της Αρχαιολογίας και συνοπτική επισκόπηση της περιόδου 1050-480 π.Χ. σύμφωνα με τα αρχαιολογικά δεδομένα. Αρχιτεκτονική, γλυπτική, μεταλλοτεχνία και κεραμική-αγγειογραφία. Ανάλυση των βασικών προβλημάτων της έρευνας.

Εαρινό εξάμηνο 2012-2013.

Ελληνική ναοδομία. Εξετάζονται οι ναοί και τα ιερά της Ελλάδας από το 600 π.Χ. έως τον 1ο αιώνα π.Χ. Γίνεται επισκόπηση των συστατικών των ιερών και αποτυπώνεται με τρόπο συστηματικό η εξέλιξη του δωρικού και του ιωνικού ρυθμού. Θίγεται το ζήτημα της οργάνωσης του ιερού, της σημασίας του αρχαίου ελληνικού ναού ως προϊόν σχεδίασης και των οργανικών λεπτομερειών. Το μάθημα εμπλουτίζεται με διαλέξεις διακεκριμένων αρχιτεκτόνων.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Η αρχιτεκτονική του Αιγαίου. Δήλος, Νάξος, Αμοργός, Ρόδος, Κώς, Κέα, Τήνος, Θάσος, Πάρος, Αντίπαρος, Αίγινα, Σάμος, Σαμοθράκη, Άνδρος και Μήλος. Το σεμινάριο εξερευνά το δωρικό και ιωνικό αρχιτεκτονικό ιδίωμα του Αρχιπελάγους από την αρχαϊκή περίοδο έως τους ρωμαϊκούς χρόνους. Η πρωτοπορία των νησιωτών, η συμβολή στην ανάπτυξη της Αττικής σχολής του 5^{ου} αιώνα, η ανάπτυξη της ελληνιστικής περιόδου, η Μακεδονική επιρροή και η ακτινοβολία της Μικράς Ασίας είναι οι βασικοί άξονες του σεμιναρίου. Γίνονται μετρήσιμες οι ανάλαφρες διαθέσεις των μορφών του νησιωτικού χώρου σε συνδυασμό με τον γεωλογικό παράγοντα και το τυπικά σεισμικό περιβάλλον. Το σεμινάριο προσφέρει ταχύρυθμη εξοικείωση με το Auto CAD.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο στο Διατμηματικό πρόγραμμα Μουσειακών Σπουδών: Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός. Ζητήματα νομικού πλαισίου, αρχών και τεχνικών εφαρμογής στην συντήρηση, προστασία, επαναχρησιμοποίηση και ανάδειξη μνημείων. Στόχοι του σεμιναρίου είναι η έκθεση σε ζητήματα αναστηλωτικής ηθικής, τεχνικές συντήρησης σε διαφορετικά δομικά υλικά και μέθοδοι παρουσίασης αρχιτεκτονικών συνόλων. Γίνεται διάκριση ανάμεσα σε τεχνικές προσέγγισης και στρατηγική συντήρησης ταπεινότερων κατασκευών και μνημειακών συνόλων. Ακόμα, γίνεται εξερεύνηση του υπαίθριου (επι τόπου) μουσείου και του στεγάστρου με τον περιβάλλοντα χώρο – αστικό ή τοπίο- να μεταβάλεται

σε μουσείο. Οι μέθοδοι σύνταξης εποπτικού υλικού μέσα και έξω από το μουσείο στόχο έχουν να εκπαιδεύσουν σε παρουσίαση στοιχείων μεγάλης κλίμακας και να ολοκληρώσουν την εικόνα από τα υπάρχοντα μέρη. Εκτός από τη συντήρηση καθεαυτή, το ζήτημα της σύγχρονης χρήσης των μνημείων, της ανάπλασης, της «αναπαλαίωσης», των επιθυμιών της κοινωνίας, του νομικού πλαισίου σε σχέση με τις διεθνείς αρχές, του ζητήματος του «εφικτού», δίνουν περισσότερες πτυχές οι οποίες εξοπλίζουν με θεωρητικά και πρακτικά εφόδια τον συμμετέχοντα στο σεμινάριο.

Δ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.

2009 – Μελέτη της αρχιτεκτονικής του ελληνιστικού ναού των Φτερωτών Λεόντων στην Πέτρα. Temple of the Winged Lions Cultural Resource Management (TWLCRM). American Center of Oriental Research in Amman.

2011- Αναπαράσταση του ιερού του Πανός στο Banias (Πανειάς) στις πηγές του Ιορδάνη. Elise Friedland, Rollins College, Florida.

2012 – Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου μελέτης της αρχιτεκτονικής του Ασκληπιείου στη Λισσό Κρήτης. Το έργο τελεί υπό την αιγίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης.

2013 – Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου μελέτης της αρχιτεκτονικής στη Βιβλιοθήκη του Αδριανού. Το έργο τελεί υπό την αιγίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης.

III. ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2015

A. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

1. ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

1. [Με τους Peter Schultz, John C. Franklin, Bronwen Wickisser και George Hinge], *The Thymele at Epidauros. Space, Healing, and Musical Performance in Late Classical Greece* (Fargo 2017).

Συνδιαμόρφωση της εισαγωγής. Κύρια συμβολή στον τόμο είναι το κεφάλαιο 1. The Building. Σε αυτό συνοψίζονται τα καινοτομικά στοιχεία στην Θυμέλη. Καταγράφεται και εξηγείται η εισαγωγή θυρώματος που συντίθεται από παραστάδες που φέρουν θριγικό στη θέση του υπερθύρου και η σημασία του στην αλεξανδρινή αρχιτεκτονική. Και τούτο επειδή ένα τυπικό δωρικό ή ιωνικό περίθυρο δεν μπορεί να συνδυαστεί με τον κυλινδρικό σηκό ενός περίκεντρου κτηρίου. Ως πρωτότυπη παρατήρηση, το πτερό των 26 κιόνων αναλύεται ως δύο συμμετρικά πτερά περίπτερου ναού με μήκος 13 κιόνων και 100 ποδών το καθένα. Πρόκειται για εκατόμπεδη περιφέρεια. Ακόμα, διαπιστώνεται ότι η φαινόμενη όψη της Θυμέλης έχει πανομοιότυπες αναλογίες με την πρόσοψη του Παρθενώνα – δηλ. ενός οκτάστυλου πυκνόστυλου δωρικού προστώου με αέτωμα.

2. Λισός. *Η αρχιτεκτονική του Ασκληπιείου*. AURA Supplement 1. Αθήνα 2019.

2. ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

1. G. Vavouranakis, K. Koranias, Chr. Kanellopoulos (επιμ.), *Popular Religion and Ritual in the East Mediterranean from the 3rd Millenium BC to the 5th Century AD*. London: Archaeopress.

3. ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ, ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. [Με τον Μανόλη Πετράκη] “Cella Alignment and Fourth Century BC Doric Peripteral Temple Architecture in Mainland Greece”, *OpAthRom* 11 (2018), 169-200.

This article examines 4th-century BC Doric architecture, dealing with the cella position in relation to the design of the *peristasis*. Divergences from the theoretical principles are recorded and the reasons dictating the aesthetics as well the traditions are examined. A categorization of Doric peripteral temples is put forward and five peripteral temples are discussed in detail, with new drawings offered; the temple on the Leprean acropolis, the Temple of Asclepios at Gortyn, the Temple of Apollo Ismenios at Thebes, the Temple of Apollo at Mount Ptoion, and the so-called Temple of Hippolytos at Troizen. It is inferred that the previously reconstructed Ionic axial cohesion in the temples under examination has taken into account neither the principles of the Doric order, nor the correct sizes of the elements. An argued evaluation of the physical evidence is necessary for reconstructing the implemented ground-plans. By taking the above into consideration and by re-examining the existing foundations, it is possible to reconstruct features such as the lower diameter of the *pronaos* columns, the width of the *antae*, the thickness of the cella and *pronaos* walls, the cella width and the angular contraction. The aim of this paper is to demonstrate the rules to which the 4th century BC peripteral temples tend to conform and to investigate the reasons that led to their formation. It is proposed that reconstructing the roofing systems is the key to a cohesive system of correspondence.

2. Kanellopoulos, C. 2018. «The Architecture of Stoa Γ». *Palaiopolis, Andros. Thirty Years of Excavation Research*, επιμ. L. Palaiokrassa, 84-90. Athens: Kairios Library.

Η αρχιτεκτονική ανάλυση της στοάς Γ στην αγορά της αρχαίας Άνδρου. Η μελέτη των υλικών καταλοίπων, των ρυθμολογικών χαρακτηριστικών και των οικοδομικών στοιχείων καταλήγει σε συμπεράσματα για την μορφολογία της στοάς. Η υπερβολική αραιοστυλία (μεγαλύτερη από εκείνην στη στοά του Κότυος με ξύλινο θριγκό και στη στοά του Αντιγόνου με τις επιμήκεις μετόπες) εγείρει υποψίες για ξύλινο, αρρυθμικό θριγκό. Η αραιή διαστήλωση αποδίδεται στην Αιγαιακή παράδοση αλλά και στην πιθανότητα θεατρικής ζώνης βόρεια της αγοράς της πόλης. Τα συμπεράσματα τεκμηριώνονται συστηματικά με πίνακα αναλογιών.

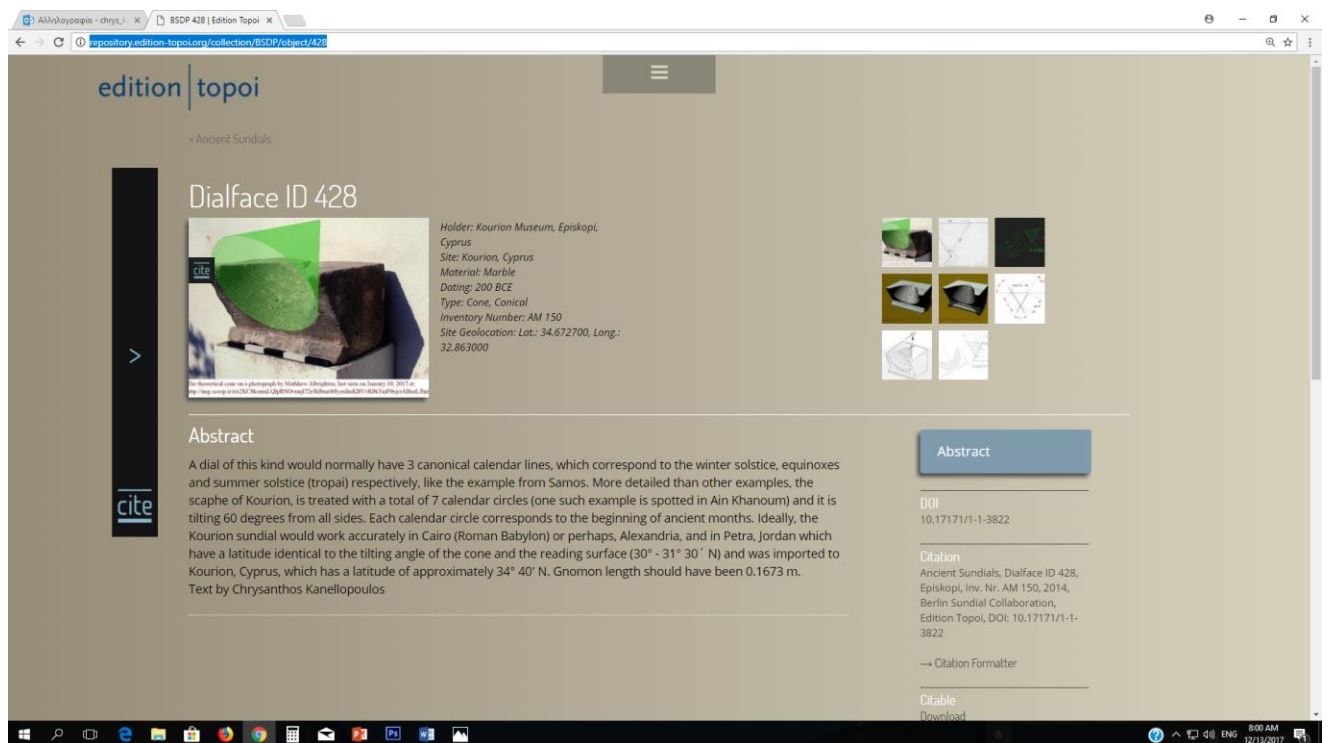
3. “Λισός. Η αρχιτεκτονική στο Ασκληπιείο”, στο: Α. Τζιγκουνάκη, Π. Καραναστάση, Χ. Τσιγωνάκη (επιμ.), *Πρακτικά Δ΄ Συνάντησης για το Αρχαιολογικό Έργο στην Κρήτη, Συνέδριο στην Παν/πολη Ρεθύμνου, 24 Νοεμβρίου 2016*. Ρέθυμνο, υπό έκδοση.

The research of the University of Athens at the Asclepieion of Lisos since 2012 yielded results with regards the architecture of the sanctuary. The site was surveyed and all blocks of the temple were documented. During the works the layout and architecture of the stoa and ‘Building A’, west of the temple, were also explored. This is an oblong structure with excessively thick walls and an axial colonnade which must have supported a heavy flat roof of beaten earth. ‘Building A’ belongs to an early phase of the sanctuary, quite possibly in the 5th century or the early 4th century B.C. Typically to Crete, the temple of Asclepios lacks a colonnaded porch. The façade is conceived on the proportions of a hellenistic tetrastyle elevation with 10 triglyphs across the width. The unusual Ionic doorframe and the shield in the pediment become the main themes of this remarkable elevation. A number of Cyrenaean and Alexandrian features, such as the widening opening of the doorway, the molds on the doorframe, the upwards sloping cornice, the

acroteria on the lintel, all indicate affinities with the Greek architecture of North Africa. Proportions and style date the temple of Asclepios to the 2nd century B.C.

5. Το ρωμαϊκό ηλιακό ωρολόγιο (σκάφιον) από το Κούριον. Dialface ID 428. Πλατφόρμα *Topoi*, παν/μιο Humbolt. Στο σχετικό τμήμα του *Topoi* γίνεται προβολή 550 απο τα 600 γνωστά ελληνικά και ρωμαϊκά ωρολόγια με χρήση αναλυτικών εργαλείων και χρηστικών τριδιάστατων προπλασμάτων.

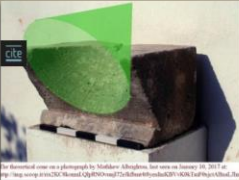
<http://repository.edition-topoi.org/collection/BSDP/object/428>

edition | topoi

< Ancient Sundials

Dialface ID 428

Holder: Kourion Museum, Episkopi, Cyprus
Site: Kourion, Cyprus
Material: Marble
Dating: 200 BCE
Type: Cone, Conical
Inventory Number: AM 150
Site Geolocation: Lat.: 34.672700, Long.: 32.863000

Abstract

A dial of this kind would normally have 3 canonical calendar lines, which correspond to the winter solstice, equinoxes and summer solstice (tropai) respectively, like the example from Samos. More detailed than other examples, the scaphe of Kourion, is treated with a total of 7 calendar circles (one such example is spotted in Ain Khanoum) and it is tilting 60 degrees from all sides. Each calendar circle corresponds to the beginning of ancient months. Ideally, the Kourion sundial would work accurately in Cairo (Roman Babylon) or perhaps, Alexandria, and in Petra, Jordan which have a latitude identical to the tilting angle of the cone and the reading surface (30° - 31° 30' N) and was imported from Kourion, Cyprus, which has a latitude of approximately 34° 40' N. Gnomon length should have been 0.1673 m. Text by Chrysanthos Kanellopoulos

Abstract

DOI
10.17171/1-1-3822

Citation
Ancient Sundials, Dialface ID 428, Episkopi, Inv. Nr. AM 150, 2014, Berlin Sundial Collaboration, Edition Topoi, DOI: 10.17171/1-1-3822

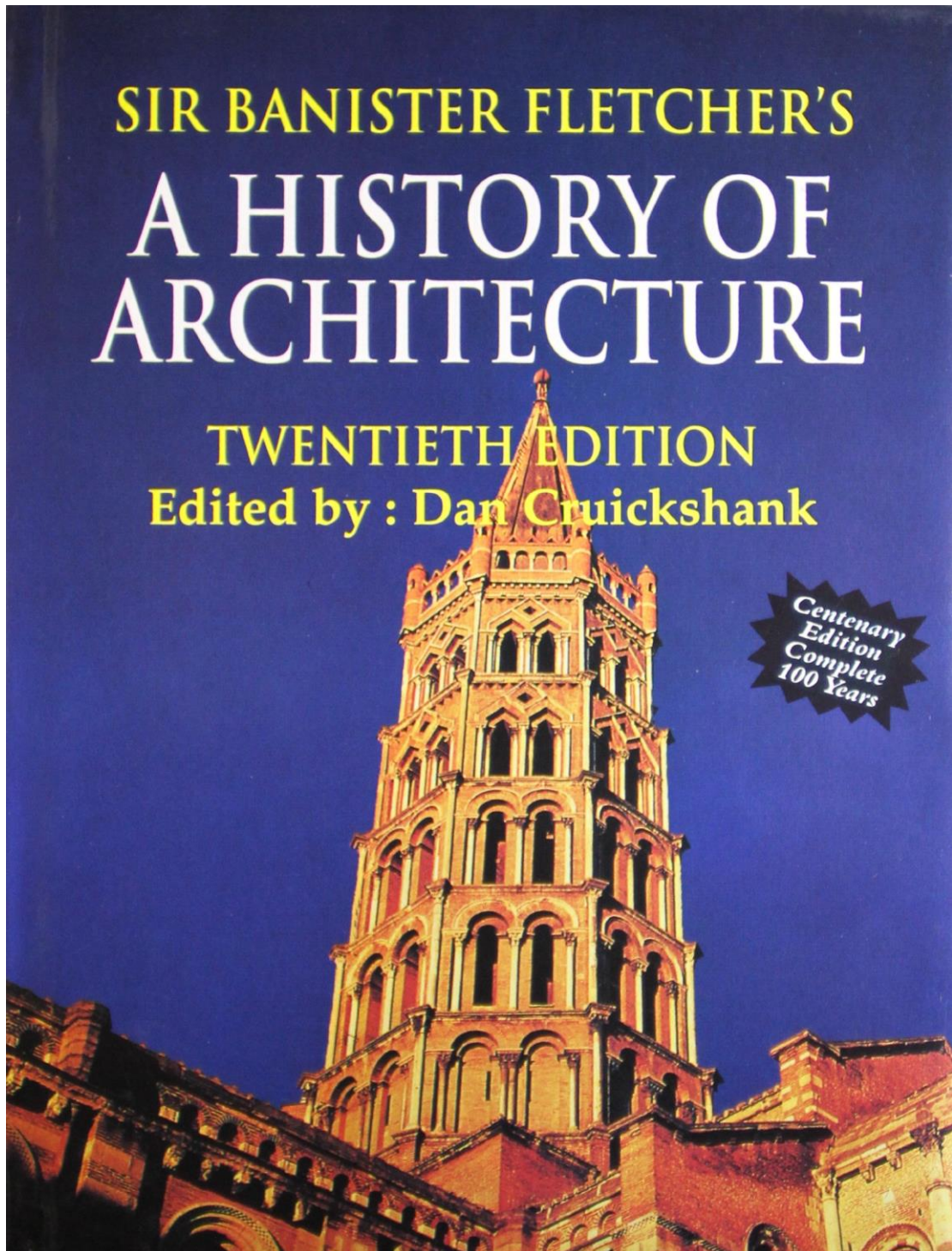
→ Citation Formatter

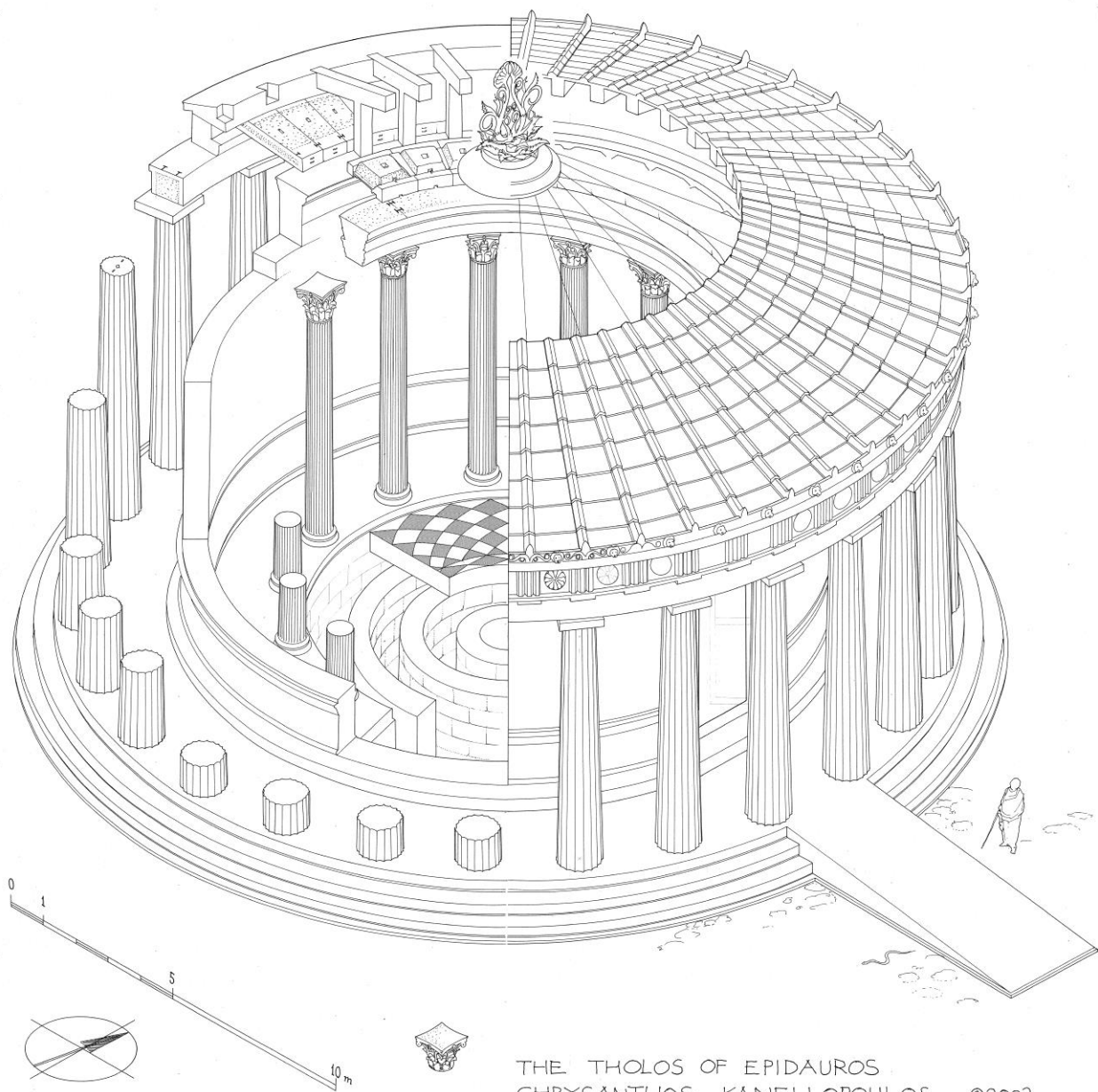
Citable
Download

6. Ε. Ζαββού, Α. Θέμος & Χ. Κανελλόπουλος, “Παρατηρήσεις στην αρχαία πόλη του Γυθείου μέσα από τα ανασκαφικά ευρήματα των ετών 1994-2006”, Ε. Ζυμή, Ά-Β. Καραπαναγιώτου & Μ. Ξανθοπούλου (επιμ.), *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «Το Αρχαιολογικό Έργο στην Πελοπόννησο» (1ο ΑΕΠΕΛ)*, Καλαμάτα: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου 2018, 347-356.

4. ΑΛΛΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

1. Η αξονομετρική τομή της Θυμέλης ανατυπώνεται στην τελευταία (21^η) έκδοση του επίτομου λεξικού της παγκόσμιας αρχιτεκτονικής του Sir Banister Fletcher's, *A History of Architecture*, 1400 pages. Routledge 2017. ISBN-10:1856179869 υπό έκδοση.

THE THOLOS OF EPIDAUROS
 CHRYSANTHOS KANELLOPOULOS ©2002

Publication:

Sir Banister Fletcher's Global History of Architecture, 21st edition

Publisher: Bloomsbury Publishing

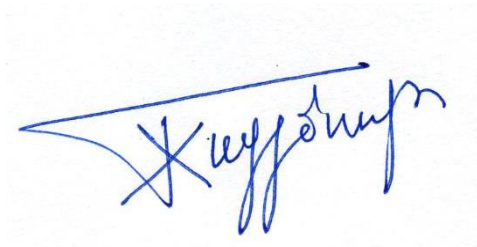
Image name/description:

Tholos, Section/internal Corinthian order, (c. 370-). Epidauros, Polykeitos.

Copyright holder's declaration:

I hereby confirm that I am the copyright holder and grant permission for the use of the above named image in the 21st edition of Sir Banister Fletcher's Global History of Architecture, for worldwide publication in all media, all languages and all editions (i.e. all versions of the 21st edition).

Date 17 July 2017

Signed

Copyright Holder's Name: Chrysanthos Kanellopoulos

Credit Line: (e.g. '© Dr A. N. Other')

_____ © Chrysanthos Kanellopoulos

Permission granted gratis: gratis

Fee (if any): _____

Notes/restrictions (e.g. the image cannot be cropped, there is a joint copyright holder to contact):

B. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ – ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

1. Το ηλιακό ωρολόγιο απο το Κούριον της Κύπρου. Αρχαιοαστρονομία και ψηφιακή προσομοίωση. 6 Νοεμβρίου 2016. Εταιρεία για την Μελέτη της Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας και Σύλλογος Αθηναίων

Η σκάφη του ηλιακού ωρολογίου από το Κούριον είναι τμήμα κώνου, σύμφωνα με την θεωρία του Απολλώνιου απο την Περγη. Εκτός από χαράξεις που αντιστοιχούν σε ώρες, το σκάφιον απο το Κούριον έχει κατ'εξάιρεση 7 καμπύλες για την ένδειξη των ημερομηνιών. Το ωρολόγιο, θα ήταν ακριβές στην Αλεξάνδρεια που έχει γεωγραφικό πλάτος ίσο με την κλίση του κώνου σχεδίασης, και με αντίστοιχο μήκος οριζόντιου γνώμονα. Φαίνεται ότι το παράδειγμα απο το Κούριον είχε σχεδιαστεί και κατασκευαστεί στην Βόρεια Αφρική – για παράδειγμα στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, και εισήχθη στο Κούριον της Κύπρου που έχει γεωγραφικό πλάτος 4 μοίρες μεγαλύτερο. Για να επαληθευτεί η θεωρία και να ολοκληρωθεί η προσομοίωση κατασκευάστηκε ένα τρισδιάστατο ψηφιακό μοντέλο – πρόπλασμα του ωρολογίου απο το Κούριον. Το πρόπλασμα τοποθετήθηκε σε ψηφιακό περιβάλλον στα γεωγραφικά πλάτη της Αλεξάνδρειας και του Κουρίου, ο γνώμονας προσανατολίστηκε στην ευθεία Βορράς-Νότος και έγιναν αποδόσεις σε επιθυμητές ημερομηνίες και ώρες. Κατά την προσομοίωση λήφθηκε υπόψη η Μετάπτωση των Ισημεριών.

2. Αλεξάνδρεια, Παλμύρα, Γέρασα, Πέτρα. ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ. Ιστορικό αρχείο του ΕΚΠΑ, Σκουφά 45. 15 Νοεμβρίου 2016.

3. Η πρώτη μικρή εποχή των παγετώνων. Η ψυχρή και υγρή εποχή της ρωμαϊκής περιόδου. 1 Απριλίου 2016. 16^η Ημερίδα Περιβαλλοντικής Αρχαιολογίας με θέμα «Φυσικό και ανθρωπογενές τοπίο: μια αέναη σχέση» Ιλίου Μέλαθρον.

Η πρώτη γνωστή «Μικρή Περίοδος των Παγετώνων» γύρω στο έτος 200 π.Χ. έχει καταγραφεί παγκοσμίως από γεωλόγους, κλιματολόγους και περιβαλλοντολόγους. Τα ιστορικά και αρχαιολογικά δεδομένα επιβεβαιώνουν τα συμπεράσματα. Ενώ στην Απω Ανατολή το φαινόμενο είχε ως αποτέλεσμα ξηρό ψύχος, λιμούς και μετακίνηση πληθυσμών, στην περιοχή της Μεσογείου αυτό συνδυάστηκε με απότομη αύξηση της υγρασίας και, ως εκ τούτου, υπήρξε ευεργετικό. Τα επί μέρους φαινόμενα καταγράφονται κυρίως σε σημερινές άνυδρες περιοχές της Εγγύς Ανατολής. Ιστορικές υπερχειλίσσεις λιμνών προδίδουν την επίδραση της υγρής περιόδου στην Ευρωπαϊκή ήπειρο. Πρόκειται για την ίδια περίοδο που έκανε ενδιαφέρουσα την Ανατολή για την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία, με αποτέλεσμα την προσάρτηση επί Τραϊανού των Ανατολικών επαρχιών. Αυτές παρείχαν πλέον τη διπλάσια ποσότητα θερμιδούχων προϊόντων: κρασί, λάδι και σίτο. Τεχνικά έργα σε κάθε τάξη μεγέθους μαρτυρούν την ανθρώπινη αντίδραση στην κλιματική αλλαγή.

4. Το Τετράκογχο οικοδόμημα στην Αθήνα.

Ενδέκατο επιστημονικό συμπόσιο. Ανασκαφή και Έρευνα XI. Από το ερευνητικό έργο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης, 6 και 7 Απριλίου 2017, Αμφιθέατρο «Α. Αργυριάδης», Κεντρικό κτήριο Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από το έτος 2013 η πανεπιστημιακή ομάδα, μεταξύ άλλων εργασιών, κατέγραψε συστηματικά τα λείψανα και διάσπαρτα μέλη του μεγάλου Τετράκογχου οικοδομήματος στην Βιβλιοθήκη του Αδριανού. Η τοπογράφηση των κατά χώραν στοιχείων με το όργανο του Τομέα επιτρέπει την ακριβή εφαρμογή των επιμέρους αρχιτεκτονικών συνθέσεων (ημικυκλικών κιονοστοιχιών, παραστάδων, δόμων τοίχων, θυρωμάτων, κ.α.). Οι τελευταίες εκπονούνται με βάση την καταγραφή των διάσπαρτων μελών και θραυσμάτων στον χώρο. Από τις εργασίες τεκμηρίωσης γίνεται γνωστή με ακρίβεια η γεωμετρία των ιωνικών κιόνων, των θριγκών, άγνωστα ως τώρα στοιχεία των παραστάδων, οι κορωνίδες τοίχου και άλλα στοιχεία που αποκαλύφθηκαν και έχουν παρουσιαστεί συνοπτικά σε μεγάλη κλίμακα από τον Ιωάννη Τραυλό. Ακόμα, εντοπίστηκαν και αναγνωρίστηκαν θραύσματα από τους ημικυκλικούς θριγκούς των κιονοστοιχιών στις μεγάλες κόγχες. Τα μωσαϊκά δάπεδα αποτυπώθηκαν με ακρίβεια από απόφοιτο του Τομέα, ώστε να γίνεται δυνατή η συστηματική σύγκρισή τους με τα πλησιέστερα παράλληλα (παλαιοχριστιανική έπαυλη «της Αμαλίας» στον Εθνικό Κήπο). Η σήμανση των μελών και η καταγραφή συνδυάζεται με αρχειοθέτηση σε σε τρεις διαστάσεις και σε κλίμακα 1:1. Τα οφέλη είναι πολλαπλά, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Διαπιστώνεται ότι οι μικρότεροι κίονες του ορόφου που παρουσιάζονται στις αποκαταστάσεις του Sisson και του Τραυλού δεν εντοπίζονται στον χώρο. Στην τετράκογχη κατασκευή αποδίδονται για πρώτη φορά μέλη που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε μελλοντική ανάδειξη του χώρου. Διαπιστώνεται, ακόμα, ότι το Τετράκογχο έχει οικοδομηθεί από μέλη ελληνιστικών και ρωμαϊκών μνημείων της Αθήνας. Μεταξύ των τελευταίων αναγνωρίζεται ο ρυθμός κολοσικού Κορινθιακού οικοδομήματος.

5. Λισός. Η αρχιτεκτονική στο Ασκληπιείο. Δ' Συνάντηση για το Αρχαιολογικό Έργο στην Κρήτη, Συνέδριο στην Παν/πολη Ρεθύμνου, 24 Νοεμβρίου 2016. Αναρτημένη ανακοίνωση (πρόσθετ).

ΛΙΣΟΣ. Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ

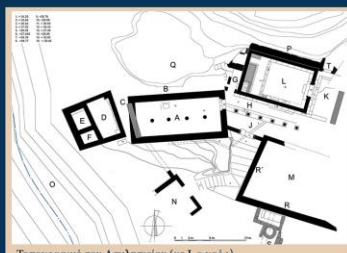
Ανασύνθεση της πρόσοψης του ναού του Ασκληπιού από ανορθωμένες φωτογραφίες των μελών

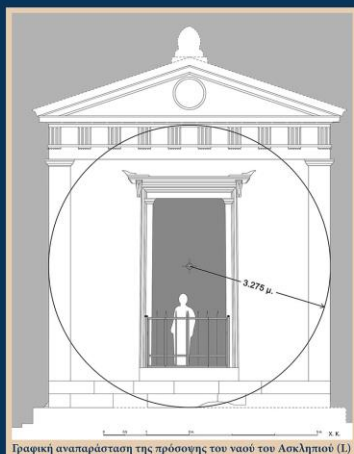
Ο Νικόλαος Πλάτων στο ναό του Ασκληπιού το 1959

Η κοιλάδα της Λισού (Άγιος Κίρκος)

Τοπογραφικό του Ασκληπιείου (με Ι. ο ναός)

Γραφική αναπαράσταση της πρόσοψης του ναού του Ασκληπιού (I)

Η πόλη της αρχαίας Λισού βρίσκεται στον κόλπο του Αγίου Κίρκου (Άγιος Κίρκος) στις ακτές της νότιας Κρήτης, περίπου 3 χιλιόμετρα δυτικά της Σούδας. Η Λισός περιέχει ένα και την ύστερη αρχαιότητα σημαντικό κέντρο, χτισμένο στο διάστημα ιερό - θρησκευτικού του Ασκληπιού. Στον αρχαιολογικό χώρο, που σήμερα είναι προστατευμένος, διατηρούνται οι ερειπίωνες θεατρικές κατασκευές της ρωμαϊκής εποχής, αρχαίου κρηματοβραχίονη, τάφοι, συγκρότημα λουτρών, τα Λεϊβάνια βυζαντινών εκκλησιών και νεότερα Εσπερίδων. Το Ασκληπιείο με έκταση ενός στρέμματος, απλώνεται σε σειρά ανδρών στον μυχό της κοιλάδας. Το ιερό, ιδρυμένο στην βόρεια όψη του χειμάσου, περιείχε την μοναδική φυσική πηγή νερού στην κοιλάδα. Το ίδιο συγκρότημα περιλάμβανε, εκτός από το ναό, πρόπυλο, στοά και βοηθητικούς χώρους. Ο ναός του Ασκληπιού που κυριαρχεί στον ερειπιώνα βρίσκεται σε ελαφρική κατάσταση διατήρησης.

Η ανασκαφική έρευνα στον χώρο ξεκίνησε την δεκαετία του 1950 από τον αρχαιολόγο Νικόλαο Πλάτωνα. Από το 2011, η πανεπιστημιακή ομάδα εξερευνεί την αρχιτεκτονική στο ιερό του Ασκληπιού. Το έργο τελεί υπό την αιγίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Ε.Κ.Π.Α. και διεξάγεται με την αρωγή της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χανίων. Η έρευνα ολοκλήρωσε την τοπογραφική αποτύπωση του συνόλου του Ασκληπιείου, την συστηματική καταγραφή των αρχιτεκτονικών στοιχείων και των διαστάσεων λίθων. Τα κέρδη από την αποστολή στο Ασκληπιείο της Λισού είναι πολλαπλά σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο.

Το Οικοδόμημα Α, με την τραπέζιόσημη τοχοδομία, αποδίδεται ότι έχει πλάτος ακριβώς ίσο με το πλάτος του ναού του Ασκληπιού. Η έκκενθη θέση της θύρας οφείλεται σε εσωτερική αδυναμία κτιστοειχία που θα πρέπει να έφερε βαριά, επίπεδη, στέγη από συμπιεσμένο χώμα. Ο τυπικός για την Κρήτη -τύπος σπής του Ασκληπιού με το δοκικό διάγραμμα, πολύ πιθανά, αποτελεί τον πρώτο ρυθμικό ναό στο νησί. Ο ναός του θεού είναι επισημομένος στο αρχαιότερο μεγαλιθικό ανάκλιμα με την τραπέζιόσημη τοχοδομία. Το περίτεχνο θύρομα, με καθαρό ύψος 4 μέτρα, και η φυσικού μεγέθους ασπίδα στο τύμπανο του αετωμάτος μεταβάλλονται στα κύρια θέματα της πρόσοψης. Τα κωμάτια του περιθύρου, η μορφή των καταβόλων, η ανισόμορη οροφή του γείσου και τα ακροτήρια - αντί σήμης - στο γείσο του υπερθύρου προδίδουν συγγένειες με την αρχιτεκτονική της Κυρήνης και της Αλεξάνδρειας. Αν και η χρήση συνδύμων σχήματος Ζ συνιστά χρονολόγηση πριν το έτος 300 π.Χ., οι αναλογίες και το ύψος στηρίζουν την χρονολόγηση του μνημείου μετά το έτος 200 π.Χ. Μεταλλικό φράγμα στερεωμένο στο περιθύρο έκανε δυνατή τη θέαση του εσωτερικού του ναού με τα θυροφυλλά ανοικτά, ενώ δεύτερο ξύλινο, φράγμα αποτελούσε όριο του οπίσθιου μέρους του σήκου στο οποίο στέκει το βάθρο του λατρευτικού αγάλματος.

Χρήστος Κανελλόπουλος
Επίκουρος καθηγητής
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Ε.Κ.Π.Α.

ΙΔΡΥΜΑ ΙΩΑΝΝΟΥ Φ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΚΟΝΑΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Blue Star Ferries
www.bluestarferries.com

ANEK LINES
www.anek.gr

Το τοπογραφικό του ιερού έχει εκπονηθεί σε συνεργασία με τον Μ. Μπαρλαμιά. Φωτογραφία της στήρας από το μοσαϊκό δάπεδο του ναού, Β. Wickkiser. Η φωτογραφία με το Ν. Πλάτωνα προέρχεται από το αρχείο του Α. Πλάτωνα

6. Το “Πάνθεον” των Αθηνών. Νέα στοιχεία. 30 Νοεμβρίου 2017. ΕΜΠ

Στην δεκαετία του 1960 ανακαλύφθηκαν στην οδό Αδριανού και 65 μέτρα ανατολικά απο τη Βιβλιοθήκη του Αδριανού τα κατάλοιπα οικοδομήματος με διαστάσεις κάτοψης 36 και 87 μέτρα. Η κατασκευή αναγνωρίστηκε απο τον Γ. Δοντά ως το «*θεοῖς τοῖς πᾶσιν ἱερόν κοινόν*» όπως παραδίδεται απο τον Πausανία ή αλλιώς, το «Πάνθεον» των Αθηνών, όπως επικράτησε να αποκαλείται το μεγάλο κτήριο. Ο Ιωάννης Τραυλός αποκατέστησε εναν οκτάστυλο πρόστυλο ναό στα λείψανα της θεμελίωσης, άποψη που έγινε γενικά δεκτή, αν και σύμφωνα με άλλους ερευνητές θα ήταν δυνατή η αποκατάσταση στοάς, βασιλικής ή της Αδριάνειας φάσης του Γυμνασίου του Πτολεμαίου. Κατά τις πρόσφατες έρευνες της πανεπιστημιακής ομάδας του Ε.Κ.Π.Α. στη Βιβλιοθήκη του Αδριανού αναγνωρίστηκαν -σε δεύτερη χρήση- σπόνδυλοι και βάσεις απο δύο κολοσσιακές κορινθιακές κιονοστοιχίες καθώς και λίγα, μικρά, θραύσματα απο ανωδομή της ίδιας τάξης μεγέθους. Οι κίονες με διάμετρο τουλάχιστον 1.85 μ. θα πλήσιαζαν σε μέγεθος τους κίονες του Ολυμπείου, και αν δεν είχαν μεταφερθεί στη Βιβλιοθήκη απο το Ολυμπείο, θα ανήκαν στην οκτάστυλη πρόσοψη του ναόσχημου, πλησίον κείμενου, «Πάνθεου». Βάσεις, σπόνδυλοι και κιονόκρανα που προέρχονται από κορινθιακό κίονα με κάτω διάμετρο 1.35 μ. αποκαθίστανται στην εσωτερική κιονοστοιχία του ίδιου οικοδομήματος. Το «Πάνθεον» των Αθηνών, με πρόσοψη ελαφρά μεγαλύτερη της επίσης οκτάστυλης πρόσοψης του Πάνθεου της Ρώμης και με κορινθιακούς κίονες μητροπολιτικών ρωμαϊκών αναλογιών, θα αποτελούσε τον ψηλότερο ναό της Ελλάδας.

Γ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Χειμερινό εξάμηνο 2015-2016.

Στοιχεία αρχαίας Ελληνικής αρχιτεκτονικής. Σεμιναριακό.

Η ονοματολογία, τα συστατικά, η καταγωγή και η εξέλιξη των ρυθμών. Εμβάθυνση στην τεχνολογία, τις αναλογίες, τις τοιχοδομίες, τα κυμάτια και την αισθητική. Η χωροθεσία των ελληνικών ιερών, των αγορών και άλλων συγκροτημάτων. Εξετάζονται κτήρια ειδικής χρήσης όπως πρόπυλα, θόλοι, γυμνάσια, πρυτανεία και στοές.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Η αρχιτεκτονική της αρχαίας Μακεδονίας. Στο σεμινάριο εξετάζονται τα καινοτομικά στοιχεία της Μακεδονικής αρχιτεκτονικής, σε επίπεδο τύπων, ρυθμών και σύνθεσης. Ακόμα, εξερευνάται η επίδραση των Μακεδονικών ιδεών, αρχικά στην Πελοπόννησο και τον ιωνικό κόσμο και η απήχησή τους στην διαμόρφωση των ελληνιστικών ρυθμών γενικότερα. Οι Αλεξανδρινοί ρυθμοί αποτελούν ξεχωριστή ενότητα.

Εαρινό εξάμηνο 2015-2016.

Ελληνική ναοδομία. Εξετάζονται οι ναοί και τα ιερά της Ελλάδας από το 600 π.Χ. έως τον 1ο αιώνα π.Χ. Γίνεται επισκόπηση των συστατικών των ιερών και αποτυπώνεται με τρόπο συστηματικό η εξέλιξη του δωρικού και του ιωνικού ρυθμού. Θίγεται το ζήτημα της οργάνωσης του ιερού, της σημασίας του αρχαίου ελληνικού ναού ως προϊόν σχεδίασης και των οργανικών λεπτομερειών. Το μάθημα εμπλουτίζεται με διαλέξεις διακεκριμένων αρχιτεκτόνων.

Τοπογραφία της αρχαίας Αθήνας (με τον Π. Πετρίδη).

Σύντομη εισαγωγή για την ιστορία της πόλεως, την ιστορία, τη διαδρομή και τα κατάλοιπα των τειχών κατά εποχές, καθώς και πλήρης παρουσίαση των αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων της Ακροπόλεως, της Νότιας κλιτύος, της Αρχαίας και της Ρωμαϊκής Αγοράς, του Κεραμεικού και του Ολυμπίου.

Θα εξεταστούν οι μεταβολές στην τοπογραφία και πολεοδομική ανάπτυξη της Αθήνας κατά την ύστερη αρχαιότητα, οι ανακατατάξεις που επέφερε στο κτισμένο περιβάλλον της η σταδιακή κυριαρχία του χριστιανισμού και ο νέος ρόλος των πόλεων στο μεσαιωνικό Βυζάντιο.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο στο Διατμηματικό πρόγραμμα Μουσειακών Σπουδών: Αρχιτεκτονικός σχεδιασμός. Ζητήματα νομικού πλαισίου, αρχών και τεχνικών εφαρμογής στην συντήρηση, προστασία, επαναχρησιμοποίηση και ανάδειξη μνημείων. Στόχοι του σεμιναρίου είναι η έκθεση σε ζητήματα

αναστηλωτικής ηθικής , τεχνικές συντήρησης σε διαφορετικά δομικά υλικά και μέθοδοι παρουσίασης αρχιτεκτονικών συνόλων. Γίνεται διάκριση ανάμεσα σε τεχνικές προσέγγισης και στρατηγική συντήρησης ταπεινότερων κατασκευών και μνημειακών συνόλων. Ακόμα, γίνεται εξερεύνηση του υπαίθριου (επι τόπου) μουσείου και του στεγάστρου με τον περιβάλλοντα χώρο – αστικό ή τοπίο- να μεταβάλεται σε μουσείο. Οι μέθοδοι σύνταξης εποπτικού υλικού μέσα και έξω από το μουσείο στόχο έχουν να εκπαιδεύσουν σε παρουσίαση στοιχείων μεγάλης κλίμακας και να ολοκληρώσουν την εικόνα από τα υπάρχοντα μέρη. Εκτός από τη συντήρηση καθεαυτή, το ζήτημα της σύγχρονης χρήσης των μνημείων, της ανάπλασης, της «αναπαλαίωσης», των επιθυμιών της κοινωνίας, του νομικού πλαισίου σε σχέση με τις διεθνείς αρχές, του ζητήματος του «εφικτού», δίνουν περισσότερες πτυχές οι οποίες εξοπλίζουν με θεωρητικά και πρακτικά εφόδια τον συμμετέχοντα στο σεμινάριο.

Χειμερινό εξάμηνο 2016-2017

Στοιχεία αρχαίας Ελληνικής αρχιτεκτονικής. Σεμιναριακό.

Η ονοματολογία, τα συστατικά, η καταγωγή και η εξέλιξη των ρυθμών. Εμβάθυνση στην τεχνολογία, τις αναλογίες, τις τοιχοδομίες, τα κυμάτια και την αισθητική. Η χωροθεσία των ελληνικών ιερών, των αγορών και άλλων συγκροτημάτων. Εξετάζονται κτήρια ειδικής χρήσης όπως πρόπυλα, θόλοι, γυμνάσια, πρυτανεία και στοές.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Η αρχιτεκτονική του 4^{ου} αιώνα. Οι μεγάλοι κλασικοί.

Το σεμινάριο εξετάζει την αρχιτεκτονική του 4^{ου} αιώνα ως ανεξάρτητο σύστημα και ταυτόχρονα ως συνδυασμό τάσεων και φαινομένων της κλασικής εποχής. Εξερευνώνται τα ζητήματα της «παρακμής» και της εξέλιξης από τις αξίες του 5^{ου} αιώνα. Οι διαλέξεις και οι εργασίες πραγματεύονται φαινόμενα που τυπικών στον 4^ο αιώνα, όπως είναι ο Κορινθιακός ρυθμός, η ανάπτυξη των εσωτερικών χώρων, το θέατρο, οι θόλοι, τα χορηγικά μνημεία, τα Ασκληπιεία, η ανάδυση του Μακεδονικού ύφους και η ναοδομία στην Μ. Ασία.

Εαρινό εξάμηνο 2016-2017: Σε εκπαιδευτική άδεια

Χειμερινό εξάμηνο 2017-2018.

Ελληνική ναοδομία. Εξετάζονται οι ναοί και τα ιερά της Ελλάδας από το 600 π.Χ. έως τον 1ο αιώνα π.Χ. Γίνεται επισκόπηση των συστατικών των ιερών και αποτυπώνεται με τρόπο συστηματικό η εξέλιξη του δωρικού και του ιωνικού ρυθμού. Θίγεται το ζήτημα της οργάνωσης του ιερού, της σημασίας του αρχαίου ελληνικού ναού ως προϊόν σχεδίασης και των οργανικών λεπτομερειών. Το μάθημα εμπλουτίζεται με διαλέξεις διακεκριμένων αρχιτεκτόνων.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Μνημειακή αρχιτεκτονική της ρωμαϊκής περιόδου. Το σεμινάριο εξετάζει την μνημειακή αρχιτεκτονική της ρωμαϊκής περιόδου στον Ελλαδικό κορμό. Εξερευνούνται χώροι και μνημεία στα οποία η πρώτη αποτελεί συνέχεια της ντόπιας ελληνιστικής παράδοσης αφενός, και αφετέρου περιπτώσεις μνημείων και συνόλων με μητροπολιτικές διαθέσεις. Στα επιμέρους θέματα που εξετάζονται είναι οι ειδικές τεχνολογικές εφαρμογές που επιτρέπουν ανάπτυξη των νέων σχημάτων στις πόλεις της ρωμαϊκής περιόδου (θολοδομίες, κονιάματα, castella divisoria, αντηρίδες) καθώς και η εισαγωγή νέων κατασκευών στον ελλαδικό χώρο (ταφικά μνημεία, fora, αίθουσες αυτοκρατορικής λατρείας, ωδεία, νυμφαία, βασιλικές, υδραγωγεία).

Εαρινό εξάμηνο 2017-2018.

Στοιχεία αρχαίας Ελληνικής αρχιτεκτονικής. Σεμιναριακό.

Η ονοματολογία, τα συστατικά, η καταγωγή και η εξέλιξη των ρυθμών. Εμβάθυνση στην τεχνολογία, τις αναλογίες, τις τοιχοδομίες, τα κυμάτια και την αισθητική. Η χωροθεσία των ελληνικών ιερών, των αγορών και άλλων συγκροτημάτων. Εξετάζονται κτήρια ειδικής χρήσης όπως πρόπυλα, θόλοι, γυμνάσια, πρυτανεία και στοές.

Τοπογραφία της αρχαίας Αθήνας (με την Α. Δρανδάκη).

Σύντομη εισαγωγή για την ιστορία της πόλεως, την ιστορία, τη διαδρομή και τα κατάλοιπα των τειχών κατά εποχές, καθώς και πλήρης παρουσίαση των αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων της Ακροπόλεως, της Νότιας κλιτύος, της Αρχαίας και της Ρωμαϊκής Αγοράς, του Κεραμεικού και του Ολυμπείου.

Θα εξεταστούν οι μεταβολές στην τοπογραφία και πολεοδομική ανάπτυξη της Αθήνας κατά την ύστερη αρχαιότητα, οι ανακατατάξεις που επέφερε στο κτισμένο περιβάλλον της η σταδιακή κυριαρχία του χριστιανισμού και ο νέος ρόλος των πόλεων στο μεσαιωνικό Βυζάντιο.

Χειμερινό εξάμηνο 2018-19.

Μεγάλα Ελληνικά ιερά. ΙΑ 43.

Μεταπτυχιακό σεμινάριο: Η αρχιτεκτονική της Αττικής.

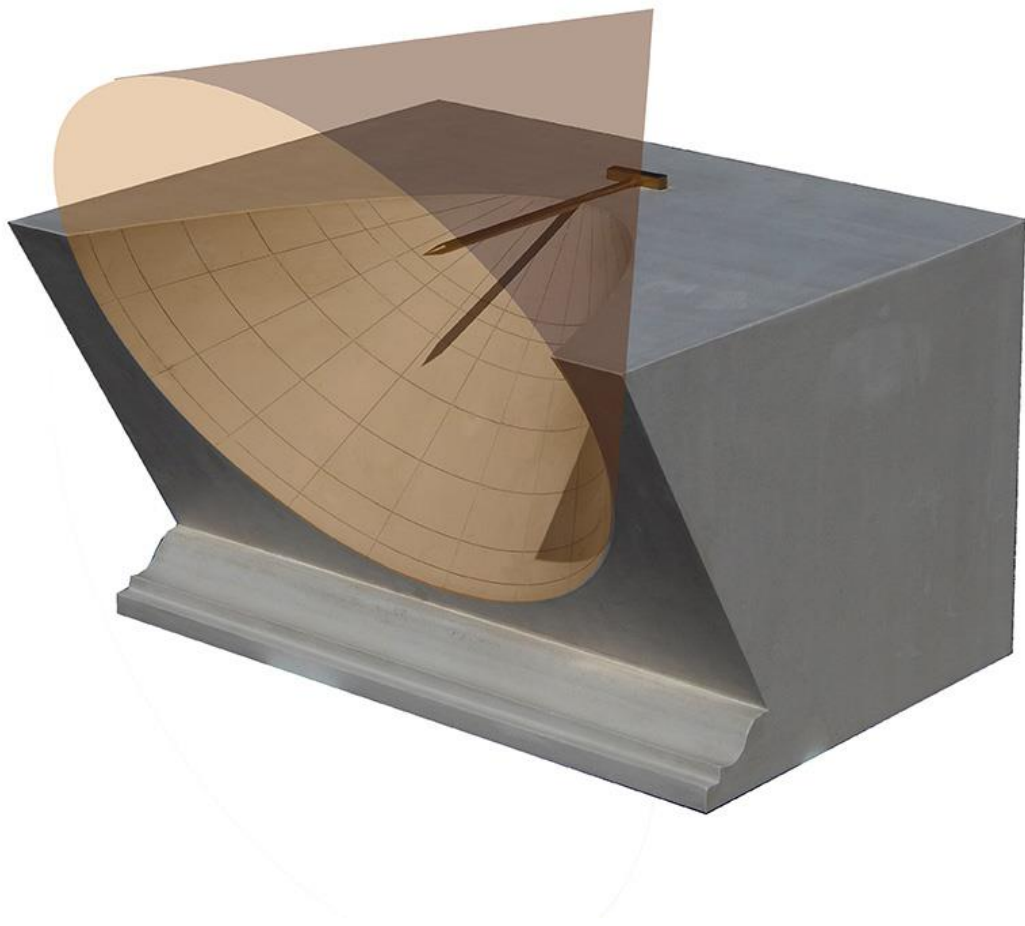

Δ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. 2012 – Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου μελέτης της αρχιτεκτονικής του Ασκληπιείου στη Λισσό Κρήτης. Το έργο τελεί υπό την αιγίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης.
2. 2013 – Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου μελέτης της αρχιτεκτονικής στη Βιβλιοθήκη του Αδριανού. Το έργο τελεί υπό την αιγίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης.
3. Φεβρουάριος 2017 - Μελέτη και δημοσίευση του ναού του Απόλλωνος Ζωστήρος στην Βουλιαγμένη. Σε συνεργασία με την Μαίρη Γιαμαλίδη, ΕΦΑ Πειραιώς.
4. Ιανουάριος 2018 - Επιστημονικός υπεύθυνος στο έργο μελέτης της αρχιτεκτονικής του ναού του Διός Βασιλέως στη Λειβαδιά. Σε συνεργασία με την Έλενα Παρτίδα, ΕΦΑ Αχαΐας. Το έργο τελεί υπό την αιγίδα του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης.

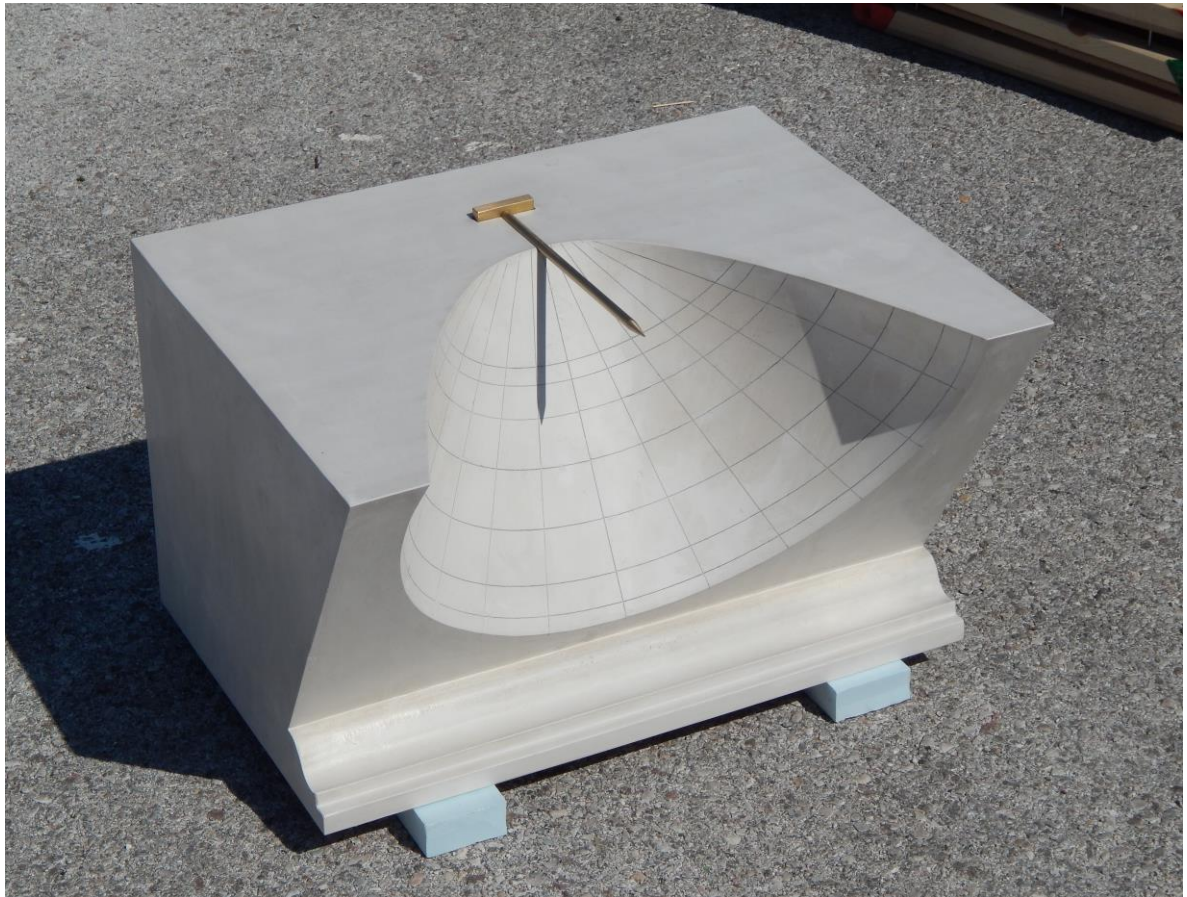
Ε. ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

2. Μελέτη για την κατασκευή γύψινου λειτουργικού αντιγράφου του ρωμαϊκού ηλιακού ωρολογίου από το Κούριον σε φυσικό μέγεθος. Συνεργασία με τον γλύπτη και συντηρητή Θανάση Γκριτζάπη και σχετικό εποπτικό υλικό για την έκθεση «ΕΥΡΗΚΑ. Επιστήμη, τέχνη και τεχνολογία των αρχαίων Ελλήνων» στο Πεκίνο. Μουσείο Ηρακλειδών και Εταιρεία Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας, Ιούνιος 2017.

Λίγα λόγια για το Μουσείο Ηρακλειδών και την έκθεση «ΕΥΡΗΚΑ» στο Πεκίνο.

“Φέτος (2017), το Μουσείο Ηρακλειδών συνεργάζεται με το Μουσείο Επιστήμης και Τεχνολογίας της Κίνας στο Πεκίνο, με στόχο την ανταλλαγή δύο εκθέσεων αρχαίας επιστήμης και τεχνολογίας, στο πλαίσιο του «2017 Έτους Πολιτιστικών Ανταλλαγών και Συνεργασίας Πολιτιστικών Βιομηχανιών μεταξύ Ελλάδας-Κίνας.

Η έκθεση «ΕΥΡΗΚΑ. Επιστήμη, τέχνη και τεχνολογία των αρχαίων Ελλήνων» θα παρουσιάσει για πρώτη φορά στο METK στο Πεκίνο τις αντιπροσωπευτικότερες αρχαιοελληνικές τεχνολογικές κατακτήσεις σε τομείς όπως η ναυπηγική, η μηχανολογία, οι επικοινωνίες, η οικοδομική, οι τέχνες, κ.ά., μέσα από πρωτότυπα ομοιώματα και εποπτικό υλικό. Σημαντική θέση μεταξύ των εκθεμάτων θα έχει η λειτουργική ανακατασκευή του Μηχανισμού των Αντικυθήρων, σε τριπλάσιο μέγεθος από το πραγματικό, από πλεξιγκλάς, μπρούντζο και αλουμίνιο, η οποία θα κατασκευαστεί ειδικά για το Μουσείο Ηρακλειδών, σε συνεργασία με την ερευνητική ομάδα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και με την επιστημονική επίβλεψη των καθηγητών Δρ. Κυριάκου Ευσταθίου και Δρ. Γιάννη Σειραδάκη. Επιπλέον, στην έκθεση θα παρουσιαστούν και δυο αντίγραφα ιστορικών αρχαιοελληνικών ναυαγίων, ευγενική παραχώρηση του Μουσείου Ναυπηγικών και Ναυτικών Τεχνών του Αιγαίου και του Δήμου Σάμου.» Από την ιστοσελίδα του Μουσείου Ηρακλειδών, <http://herakleidon-art.gr/>

3. Τριδιάστατη εκτύπωση, απο συνθετική ύλη, μακέτας του προτύλου στην αγορά της Άνδρου. Η εκτύπωση έγινε στα εργαστήρια του ΕΜΠ σε κλίμακα 1:20 με βάση το ακριβές τριδιάστατο ψηφιακό ανυσματικό αρχείο του υποψήφιου και αποτελεί μέρος της έκθεσης του μουσείου Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης. Το πρόπλασμα ήταν μέρος της έκθεσης «Άνδρος. 30 χρόνια ανασκαφικής έρευνας», στο Εμπειρικό Γυμνάσιο της Άνδρου (Αύγουστος 2017) και στο Μουσείο του Τομέα Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης στη Φιλοσοφική σχολή Ζωγράφου (Μάιος και Ιούνιος 2018).

ΣΤ. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Global Heritage Fund

Η αναστήλωση του μεγάλου ρωμαϊκού ναού στο Αμμάν (1994) έγινε ο λογότυπος του Global Heritage Fund (2012). <https://globalheritagefund.org/>

Η. ΑΛΛΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

1. Ιδρυτικό μέλος του ΚΥΚΛΟΥ της Αθήνας (Διάλογοι για την αρχαία αρχιτεκτονική)

Ο ΚΥΚΛΟΣ με έδρα την Αθήνα, την κατεξοχήν πόλη των μελετητών της αρχαίας αρχιτεκτονικής, δημιουργεί στη σημερινή συγκυρία ένα νέο πεδίο διαλόγου μεταξύ των ανθρώπων της διεθνούς αρχαιογνωστικής κοινότητας της πόλης.

Ο ΚΥΚΛΟΣ επιδιώκει να φέρει σε διαρκή επαφή όλους όσους επιθυμούν να μιλήσουν και να ακούσουν τα νέα δεδομένα της έρευνας για την αρχαία και ρωμαϊκή αρχιτεκτονική.

Ο ΚΥΚΛΟΣ, ένας νεοσύστατος κοινός τόπος ερευνητών μεγάλης ή μικρής εμπειρίας, διαφορετικών καταβολών και προσεγγίσεων, απευθύνει κάλεσμα προς όλους στην παρουσίαση μίας πρωτότυπης ερευνητικής εργασίας, σε εξέλιξη ή ολοκληρωμένη.

Ο ΚΥΚΛΟΣ διαμορφώνει οικείο πλαίσιο για επικοινωνία και γνωριμία και αποσκοπεί σε μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ ομιλητών και ακροατών.

Ο ΚΥΚΛΟΣ διοργανώνει τις ομιλίες του σε ελληνικά ιδρύματα και ξένες αρχαιολογικές σχολές της πόλης και περιλαμβάνει ξεναγήσεις και στα ίδια τα μνημεία.

Ο ΚΥΚΛΟΣ προσφέρει σταθερό βήμα συναντήσεων σε εβδομαδιαία βάση, Δευτέρα απόγευμα στις 7 μμ., με γλώσσες διεξαγωγής των ομιλιών τα ελληνικά και τα αγγλικά.

Απρίλιος 2016

Μαρία Βασενχόβεν
Nils Hellner
Alexander Herda
Χρυσάνθος Κανελλόπουλος
Georg Ladstätter

Βασιλεία Μανιδάκη
Jean-Charles Moretti
Jari Pakkanen
David Scahill
Ελισάβετ Σιουμπάρα

2. Κριτής στα διεθνή περιοδικά

Πελοποννησιακά

Journal of Oriental and African Studies

Athens University Review of Archaeology